

JOCNOU



EMILI TEIXIDOR

Els fonaments

Una lectora molt amable em fa arribar dos exemplars de les revistes infantils i juvenils *En Patufet* i *L'Esquitx*. El primer és un calendari, un número especial, per celebrar l'entrada de l'any 1970, i el segon només porta el número, la patent i el preu: 10 cèntims. Em sorprèn la data de 1970 i el dibuix d'en Perich a la coberta perquè no pensava que la publicació hagués durat tant. La tenia catalogada com a revista gairebé emblemàtica d'abans de la guerra, i ara veig que la van deixar viure, o sobreviure, fins força temps després de la guerra. Seria interessant conèixer amb quines condicions va desaparèixer i les raons per les quals va desaparèixer. Eren temps en què una literatura popular, de gènere, envaïa els quioscs, amb noms com *El Coyote*, d'en José Mallorquí, i les novel·les roses de la Corín Tellado. I també de publicacions del règim per a adolescents, com ara *Flechas y Pelayos* i *Maravillas*.

Potser el camí que seguien aquestes obres, el segueixen ara aquests grans *best sellers* d'aquí i de fora, més dissimulats amb edicions presentades com a literatura d'evasió de qualitat. Però els fenòmens que abans es creaven a les mateixes pàgines dels setmanaris, ara es donen en solitari, sense el seguiment setmanal dels lectors. Penso per exemple en el cas de Josep M. Folch i Torres il·lustrat pel Junceda i les seves Pàgines Viscudes i perllongat en les seves novel·les a una Biblioteca Gentil que era difícil no trobar en la majoria de llars del país de l'època de què us parlo (1924-1928).

L'aniversari de 'Cavall Fort' ens porta a la memòria tots aquests antecedents, tot i que la modernitat i l'acceptació d'aquest darrer són evidents. Penso que una tesi o un estudi aprofundit de com aquestes publicacions van influir i influeixen en una colla de característiques dels nostres lectors, i fins i tot en alguns trets

de certes institucions, seria interessantíssim.

En aquest número de *L'Esquitx* que he citat a l'inici de l'article, hi ha poemes d'Espriu, de Carner i d'altres noms importants, de manera que compte! Una de les característiques més notables de les publicacions infantils i juvenils és el que alguns estudiosos en diuen "el temps d'un projecte", o sigui, que cal una certa voluntat d'establir una continuïtat entre el passat i el futur per arriscar-se en aventures semblants. Com si el futur depengués dels nostres actes en el passat. Com si els emprenedors –i fins i tot els autors!– es moguessin determinats per l'anticipació del futur amb una confiança envejable. Tot plegat ens portaria a considerar si des de l'ara i l'aquí, i sabent tot el que sabem del passat, podem construir el futur. Perquè els lectors joves són el futur, i per això precisament trobo que encara dediquem poca atenció als materials que posem al seu abast. *

Seria molt interessant i és ben necessària una tesi o un estudi aprofundit de com les diferents publicacions infantils i juvenils van influir i influeixen en una colla de característiques dels nostres lectors, i fins i tot en alguns trets de certes institucions

E
Els lectors joves són el futur, i dediquem poca atenció als materials que posem al seu abast

ELTRASTER

JAUME VIDAL

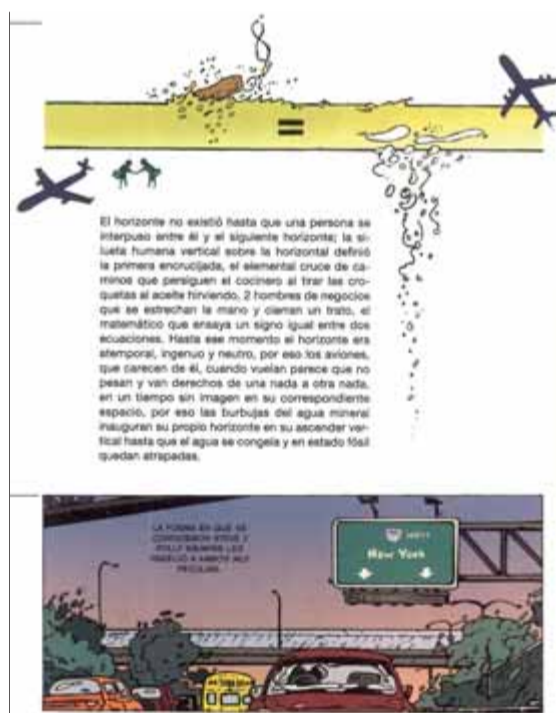
Llenguatges que creen nous llenguatges

Des que la dibuixant de còmic i il·lustradora Marjane Satrapi (acaba de publicar en català el relat il·lustrat *El sospir* a Norma Editorial) va triomfar amb *Persèpolis*, la novel·la gràfica va fer que el còmic arribés a un públic molt més ampli. El concepte novel·la donava un pedigree intel·lectual a la historieta que li obria la porta d'entrada a les seccions d'adults de les llibreries generalistes. Fins aleshores, qualsevol còmic que arribava a un establiment anava a parar, independentment del seu contingut, a la secció d'infantil. L'invent, però, no era nou. L'autor americà Will Eisner va crear el nom novel·la gràfica per diferenciar el còmic de superherois de les obres d'un component humà i realista. Però ni tan sols als Estats Units es va inventar la novel·la gràfica. El concepte a Europa sempre ha existit. A l'Estat espanyol, als anys setanta Carlos Giménez amb *Paracuellos*, Luis García i Víctor Mora amb *Crònica de los sin nombres* o Enric Sió amb *Mara*, per citar només uns exemples, ja es van

avançar a la dinàmica que ha portat el còmic en els darrers anys.

El que es detecta de l'evolució de la novel·la gràfica actualment és que a poc a poc està deixant de ser un concepte híbrid entre la visió clàssica de la novel·la i de la historieta. Les noves obres estan aportant un nou llenguatge que amplifica les prestacions del còmic i la literatura per separar en aprofitar recursos que neixen de la hibridació dels dos mitjans.

Un cas popular és el de l'obra *Maria i jo* de Miguel Gallardo, que combina l'esperit del llibre de camp, d'anotacions de viatge amb el manual didàctic i la història tendre. *Maria i jo* permet uns singulars canvis de temps i de registres narratius gràcies a aquesta singular combinació d'il·lustració, historieta i text literari. En aquesta direcció, un salt molt més enllà l'acaba de fer el mallor-



Una plana de 'Nocilla Experience' SANTILLANA

quí Pere Joan amb *Nocilla Experience*. La novel·la gràfica (Alfaguara). L'obra és una adaptació del *Proyecto Nocilla*, la trilogia o, millor dit, el tríptic format per les novel·les *Nocilla Dream*, *Nocilla Experience* i *Nocilla Lab* d'Agustín López Mayo. L'obra literària en la qual s'inspira Pere Joan té precisament la voluntat de transgredir la linealitat en el relat i de combinar mons molt diferents que intervenen i s'entrecreen en el discurs global. Això s'escau perfectament amb el treball de Pere Joan, que confessa: "Sempre he hagut de controlar el meu traç perquè tinc tendència a anar cap al concepte més que cap a la narració".

El *Nocilla Experience* de Pere Joan té el mateix format que el llibre original, del qual pretén ser un apèndix, però no subordinat. Una manera d'exemplar una mateixa obra amb la combinació de llenguatges que, a més d'innovar el discurs, permet oferir més registres a l'hora d'expressar i rebre misatges i sensacions. *